

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂȘCĂ - CULTURALĂ

ORGANUL OFICIAL AL EPĂRHIIEI ORTODOXE ROMĂNE A ARADULUI

CUVÂNT FUNEBRU

rostit de P. Sf. Episcop Grigorie al Aradului în 12 Febr. 1934, la înmormântarea lui Vasile Goldiș.

*Inalt Prea Sfințite Stăpâne,
Domnule Ministru,
Jalnici Ascultători,*

Alegare spre moarte este secerișul vieții noastre și truda noastră de a lărgi cât mai mult hotarele ei, infructuoasă este. Căci moartea voințe nimicire și dispariție, iar viața pământească este o prefață la o carte, care apare după viața pământească, spre a vădi înaltele ei rosturi.

Dar ce glas aud eu în clipa aceasta? Aud ca și DVoastre susurul lin al blândului Mureș, ce trece pe lângă noi la mică depărtare. Aud undele lui plângându-se, că galeria oamenilor noștri mari din viață se rărește dispărând adevăratele flori sufletești și rodirile lor minunate.

Vălvătaia durerilor triste și plângătoare ale întregii noastre națiuni, însoțește azi la groapă pe distinsul și alesul între aleșii fii ai națiunii, marele creștin și român, regretatul Vasile Goldiș. Al treilea mort al națiunii este el în anul acesta. Vestimântul candid al iernei geroase va servi ca acoperemânt și rămășițelor lui pământești, iar munca lui pentru neam și

lege, recoltează în inimile noastre flori alese de pe câmpul recunoștinței.

Prin moartea lui, investimântat s'a cu cernită haină întreaga națiune, ca cerul senin îmbrăcat cu nouri după zile cu soare, împărțind aceeași durere și biserica ortodoxă română, dar mai ales Episcopia ortodoxă română a Aradului. Au fugit durerea, tristețea și suspinarea de acolo, unde se află acum creștinul ortodox și românul adevărat Vasile Goldiș, aflându-se în locul luminat și plin de mireasmă dulce al odihnei. Zice Sf. Ioan Gură de Aur, că dulce este odihna fiecărui muncitor după munca îndeplinită. Călătorul bucaros întrebă unde va poposi, plugarul așteaptă cu duioșie timpul secerișului. În felul acesta așteaptă și se gândesc liniștit la moarte slujitorii lui Dumnezeu, pentru că unde este comoara lor, acolo este și inima lor. Oamenii de finanțe au gândul la casetele lor de bani, iar slujitorii lui Dumnezeu se gândesc la Dumnezeu, unde este depusă cununa răsplătirei lor.

Vasile Goldiș n'a fost preot, dar jertfa adusă de el pe altarul neamului și al bisericii, curată și sfântă a fost și precum la înviere străluci-vor ca diamantele tăieturile și ranele

martirilor, așa lumina-vor faptele lui Vasile Goldiș în lumina vecinicii. În vârtejul crizei economice, morale, politice și sociale ale lumii de azi, faptele lui luminoase, ne vor potoli durerile și greutățile. Nu este greu să răspundem, cine ne va mângâia pe noi, simțind lipsa lui ca far luminos al credinței și al naționalismului integral.

În mijlocul unei lumi indiferentă în ale credinței și izolată de ea ca o insulă într'un ocean nemărginit, datori suntem să accentuăm aureola faptelor lui în lumina credinței religioase, pentru că faptele glorioase ale neamului nostru isvorât-au din credința nestrămutată în Dumnezeu, Care cârmuește pașii națiunilor.

Tu Doamne, ești consolarea noastră la moartea unui credincios al Tău. La moartea neînfricatului luptător, care a tălmăcit unde trebuia, simțirile și dorurile unui neam ținut în obezi milenare, Tu Doamne, ești alinătorul mâhnirii și zdrobirei inimilor noastre. Către Tine cădem și dela Tine cerem să ne mângâi pe noi, căci Tu ești izvorul tămăduirilor, limanul celor inviforați și raza de lumină a celor întunecați de undele durerii.

Tu, Doamne, ne-ai primit și ne-ai mângâiat de atâtea ori în durerile noastre, căci Tu ai zis Slăpâne: „Eu sunt Învierea și viața; cel ce crede întru Mine, de va și muri, viu va fi” (Ioan 11. v. 25.)

La Iisus este mângâierea noastră, căci răposatul în Domnul, prin Iisus a trăit cu toată ființa lui, cu toată credința lui. De puterea lui Iisus nu s'a îndoit cum nu se îndoește pruncul de iubirea părinților săi. Impotriva înșelăciunii simțurilor s'a răzimat pe cuvântul lui Dumnezeu, știind că stearpă este viața omului fără raze de sus, dela Dumnezeu. Precum îngrozitoare ar fi viața unui om într'o prăpastie unde nu străbate soarele, unde nu pătrunde aerul curat, îngrozitoare ar fi viața omului fără dorul după perfecțiunea absolută, după o lume mai bună și mai ideală.

De repeșite-ori în conversațiile avute cu marele defunct, el îmi istorisea că necredincioșilor le aducea aminte cuvintele matematicianului Ampere: „Studiază lucrurile naturii, dar numai cu un ochiu să le observi, iar cealaltă să-l întorci pururea spre lumina vecinică. Ascultă de învățați, dar numai cu o ureche, iar cealaltă să o îndreptezi spre ascultarea lui Iisus. Scrie numai cu o mână iar cu cealaltă să te agăți de haina Tatălui tău”.

Vasile Goldiș așa a făcut. S'a identificat cu evanghelia neamului, dar a și preamărit pe Dumnezeu. Până în clipele din urmă ale vieții

lui a cetit pe Bergson, Ferrero, Kayserling, Lucien, Romier și alții, dar nici o clipă nu a uitat de dragostea către Părintele Ceresc. Ca ministru în București nu s'a mândrit, ci s'a umilit pe sine creștinește, alergând la părintele Avramescu dela Biserica Crețulescu spre a se spovedi și cumineca.

În anul 1932 când în ședința Adunării eparhiale l-am omagiat din prilejul vârstei de 70 de ani, fericitul Vasile Goldiș mărturisea că dela părinți a moștenit răsadul credinței: „Sunt adânc emoționat de cuvintele ce mi-ai adresat în acest moment și simt că-mi va fi cu neputință să găsesc în aceasta stare sufletească răspunsul ce ar trebui să dau. Induișat îmi răsar în clipa aceasta din negura infinitului măicuța mea, căreia am să-i mulțumesc răsadul credinței în sufletul plăpând de copil.

Adevăr este, că viața mea întreagă am năzuit să trăiesc urmând poruncile Mântuitorului, dar tot atunci sunt conștient, că imbulzit de realitățile vieții am rămas departe de desăvârșire. Fiindcă desăvârșirea este un ideal, pe care omul nu-l poate niciodată atinge.

Ori cum însă, acum, când chiar în puterea legilor inexorabile ale firii, simțesc apropiindu-se clipa despărțirii de cele lumesti, eu sunt mulțumit și liniștit, fiindcă simt șoapta conștiinței, că nu am trăit zadarnic și am făcut tot binele, pe care l-am putut face”.

Scurta lui biografie ne spune, că mult a făcut.

Ca fiu modest al distinsului preot Isaia Goldiș, care până la vârsta de 92 ani a fost străjer al liniei și legii românești, tânărul Vasile Goldiș a început să învețe carte românească la școala primară ortodoxă din Cermeiu dela dascălul Nicolae Albu, apoi a fost și la școala rom. cat. ungurească din Cermeiu. A cercetat în anul 1871/2 școala primară germană din Panatul Nou, iar clasa 4 primară a terminat-o în Arad. Tot în Arad a urmat și liceul unguresc cu 8 clase și în anul 1881 a prestat examenul de bacalaureat *eximio modo*. Profesor de religie al D-Sale a fost Iosif Goldiș, fost episcop al Aradului.

Ca bursier al eparhiei noastre, a studiat 2 ani la Facultatea de litere din Viena și 2 ani la cea din Budapesta, de unde a fost chemat profesor la școala normală ortodoxă din Caransebeș, unde a stat 3 ani. În anul 1889 a fost invitat fără concurs ca profesor la liceul ort. rom. din Brașov, unde a stat 12 ani ca profesor de istorie și limba latină, căci era ca român primul profesor în statul ungar cu asemenea diplomă. În anul 1901 este ales secre-

tar al Consiliului eparhial al Aradului, în care calitate a făcut cel mai mare bine Bisericii.

În anul 1905 guvernul maghiar pregătea un proiect de lege al învățământului primar, prin care se făcea deosebirea între confesiuni patriotice și nepatriotice, prin ceeace românii puteau fi despoiați de dreptul de a ține școli, având pe aceea vreme în Ardeal circa 2000 școli ortodoxe. Statul voia să ia din mâna confesiunilor dreptul de disciplinare al învățătorilor, stabilirea limbii de propunere și o parte a planului didactic, etc. Episcopatul Mitropoliei Ardelene face o demonstrație la guvern, apărând biserica și drepturile ei pe teren școlar, pe temeiul legilor din 1848 și 1868. Autorul memoriului este Vasile Goldiș, care în acel memoriu se referă la pedagogul maghiar Lubrich, arătând că biserica pe teren școlar este un bun aliat al statului, ceeace zice și pedagogul Ziller în Grundsatz zur Lehre von Erziehungsunterricht. Scopul maghiarilor era, ca învățământul primar să facă pe elevi a cunoaște perfect limba maghiară, iar nu cultura unui cetățean bun religios.

Autorul citează: „Didactica Magna“ a lui Comenius, că predarea se poate face numai în limba maternă. Combate tendința ca o parte a planului didactic să fie făcută de guvern, ca în școlile primare confesionale elevii să nu răspundă în ungurește la obiectele învățate românește; în memoriu se accentuează, că nici cu o mie de legi nu se poate forța învățarea limbii maghiare peste puțințele firești. Memoriul combate amestecul administrației în școală și cele trei foruri disciplinare, care ar urma să judece învățătorii.

În ședința Sinodului eparhial din 13 Mai 1907 se citește un proiect, acceptat în prealabil de o conferință intimă, și se respinge tentativa de a jigni autonomia bisericii noastre în fața proiectului de lege despre raporturile de drept ale școlilor primare și despre salarizarea învățătorilor. Moțiunea Sinodului se referă la art. IX. din 1868 și art. 44 din 1868 în care confesiunile au dreptul de a înființa școli de orice categorie, cu limba de propunere pe care o voiesc ele; memoriul apără dreptul divin firesc al limbii materne și cere ca episcopatul să se adreseze Regelui.

Dela anul 1901 și până în 1918 aproape toate memoriile și protestele, înaintate guvernelor ungurești pentru apărarea bisericii ortodoxe-române, sunt rezultatele minții și conștiinței lui Vasile Goldiș. În anul 1918, când episcopiile noastre din Ardeal au primit ordin că adunările eparhiale se vor ține în asistența unor co-

misari ai guvernului, episcopia Aradului, la insistențele lui Vasile Goldiș, a respins tentativa de încălcare a autonomiei bisericești și adunarea eparhială a adus hotărâre de amânare sine die a sesiunii.

E foarte caracteristic faptul, că Vasile Goldiș, în calitate sa de deputat și Ministru al Cultelor și Artelor, a ținut 2 discursuri mari, unul ca deputat în 1924 cu prilejul debaterii proiectului de lege despre învățământul primar, altul la Senat în 1926 asupra situației bisericii ortodoxe române în Statul Român.

În discursul dela Cameră asupra școlii primare în 1924 V. Goldiș a făcut istoricul și apologia școlii primare confesionale a bisericii ortodoxe române în monarhia habsburgică și a susținut punctul său de vedere, că și în noul stat român școala primară trebuie să rămână confesională și sub conducerea bisericii. Un fost învățător confesional, ajuns atunci deputat și aderent infocat al școlii primare de stat, l-a întrerupt la un moment dat pe Vasile Goldiș, spunându-i: „În zadar, dle Goldiș, școala confesională a murit și n'are să reinvie“. Atunci V. Goldiș s'a oprit un moment în discursul său, s'a uitat lung în ochii fostului învățător confesional și adânc înduișat a rostit înaintea: „A murit zici, școala confesională? Atunci lăsați-mă să mă bocesc măcar la căpătâiul acestui scump răposat, dela care eu mi-am moștenit credința sufletului și idealul vieții“. Discursul său asupra școlii primare a statului român V. Goldiș l-a terminat prin cuvintele: „Întoarceți-vă la Hristos“.

Eparhiei Aradului V. Goldiș în scurta sa trecere pe la Ministerul Cultelor i-a pus la îndemână sumele necesare pentru reclădirea edificiului Consiliului eparhial și o nouă amenajare a aulei episcopoești.

Analizând pe scurt activitatea literară a lui Vasile Goldiș, constatăm că încă în liceu se ocupa cu chestii literare, iar apoi la societățile academice România Jună din Viena și Petru Maior din Budapesta. La Brașov a scris un curs de Istorie universală în 3 volume, Sintaxa Limbei Latine și Istoria Ungariei.

Ca profesor la Brașov a fost ales secretar al societății pentru înființarea unui teatru român, redactând timp de 6 ani anuarul societății, despre care a scris o serie de studii și articole.

A colaborat la Tribuna din Sibiu, sub pseudonimul Ilie Borg. În anul 1894 în colaborare cu Ioan Rusu Șirianu a înființat „Tribuna Poporului“, care în 1896 a fost mutată la A-

rad și militează prin condeiu lui V. Goldiș pentru intrarea românilor în activitatea politică.

În anul 1911 ia direcția ziarului Românul.

În anul 1918 V. Goldiș a fost propunătorul unirii și atunci a pronunțat un admirabil discurs. Insuși V. Goldiș spune că propunerea au putut să o facă și alții, căci era în sufletul tuturor, dar sufletul lui care a formulat propunerea, a alcătuit o capo-doperă literară, nu numai politică. Neamul românesc este prezentat aici ca santinelă izovrâtă din necesitatea imperiului Roman, de a apăra civilizația sa de năvălirile dela Nord și Răsărit.

În anul 1923 Goldiș este ales președinte al „Astrei” și cu acel prilej în 29 August 1923 la Timișoara rostește un admirabil discurs, din care desprindem că el își puneă încredere în ajutorul marelui Dumnezeu. Că Astra va cultiva solidaritatea națională, căci Astra fu întemeiată împotriva desnaționalizării și a servituții. El accentuează, că singura nădejde a neamului i-a fost credința în mila lui Dumnezeu. Aici spune el că credința religioasă are puterea miraculoasă de a înfrăși suflete.

Și acum să trecem pe scurt la activitatea politică a lui Vasile Goldiș. Aceasta activitate a început-o prin articole politice în Tribuna din Sibiu și în Tribuna Poporului. Ca profesor în Brașov, în 1900 V. Goldiș e ales membru în congregația județului Brașov și într'un discurs atacă oportunismul politic al sașilor. Ajungând în 1901 în Arad a militat, ca românii să intre și aici în acțiune și au intrat.

După încetarea ziarului Tribuna, Goldiș este ales director la „Românul” și luptă pentru înfrățirea produsă în 1912. În anul acesta contele Tisa începe tratative cu comitetul național, dar ele eșuează, iar în urmă V. Goldiș făcând un rezumat al tratativelor, indică noi drumuri de orientare.

În Iunie 1915 Goldiș împreună cu Dniul Iullu Maniu și Aurel Popovici participă la întrevederea cu delegații împăratului Germaniei cari cereau României neutralitatea binevoitoare. După intrarea României în războiu Goldiș, participă la 12 Oct. 1918 în Oradea la conferința, care a avut ca urmare o declarație redactată de V. Goldiș și cetită de dl. Alexandru Vaida în parlamentul din Budapesta. În Nov. 1918 el propune, ca să se dea ultimatum către guvernul contelui Karoly, pentru cedarea în stăpânirea Consiliului național din Arad a teritoriilor locuite de români. Este trimis Oscar Jaszi la Arad, dar românii nu cedează și și 1 Dec. 1918 la Alba-Iulia este fericit că face propunerea unirii, iar în 15 Dec. 1918 face parte din de-

legația care a prezentat marelui Rege Ferdinand I actul unirii.

Și acum că ne despărțim de scumpul nostru defunct, care a slujit țara, pe iubitul ei rege, biserica și eparhia, iar pe episcopul său l-a iubit, fie-mi îngăduit să accentuez, că memoria lui vom păstra-o cu sfințenie dacă ne vom inspira din atitudinea vieții lui. Iubirea lui de neam și biserică au fost pilduitoare. Să le urmăm. Căci el zicea în anul 1930 în adunarea eparhială ca răspuns la un discurs al meu: „Cu adevărat istoria omenirii nu este altceva, decât povestea sbuciumărilor de a realiza iubirea între oameni și toate civilizațiile se judecă după măsura realizării acestei iubiri, după măsura oamenilor despre dreptatea ce trebuie să stăpânească între dânșii, ca reflex al acestei iubiri.

... Iubirea este izvorul, esența și jânta vieții. Fărămițată însă în multe sute de milioane de vieți, în miliarde de vieți, ea se perde în invelișul năprasnicelor încăierări de toate zilele pentru viață. Numai unora aleși dintre infinitele mulțimi li-s'a hărăzit destinul de a lăpăda trudnica războire pentru viața zilelor și a purta farul ce luminează calea eternității, care este calea iubirii”.

Vasile Goldiș era dintre cei aleși, cari au luminat prin iubirea de Dumnezeu și de neam. Iubirea este tare ca moartea, căci împotriva focului, a apei, a ferului, a celor puternici ai lumii omul poate lupta, dar nimeni nu este mai tare decât moartea. De aceea zice cântarea cântărilor: „Iubirea este tare ca moartea”. De aceea vă zic eu acum tuturor: fiți tari în iubirea către strămoșasca credință și recunoscători către maica biserică. Căci precum stelele de mii de ani luminează, pământul de mii de ani fructifică, iar izvoarele isvoresc fără încetare, așa și biserica noastră strămoșească vesti-va fără încetare, că fiii neamului românesc numai prin iubirea creștină vor desăvârși unirea sufletească visată de înaintașii noștri cu viață creștină.

Noi dorim să accentuăm aici la căpătâiul acestui mort al națiunii, că fără Hristos și viața lui se va înmulți numărul Ahașverilor, fără suflet, iar prin Hristos Domnul și ascultarea de poruncile lui, fiii neamului nostru binecuvântați vor fi din neam și până în neam. În înțelesul acesta mulțumim dlui adjutant regal, comandor Fundăjeanu și Onoratului Guvern că prin unul din cei mai aleși membrii ai săi, dl. ministru Alexandru Lapedatu, participând la înmormântarea aceasta, au adus un omagiu și Bisericeii, pe care decedatul a servit-o. Mulțumim I. P.

Sf. Mitropolit Nicolae pentru omagiul adus marelui defunct și eparhiei Arădane. Mulțumim d-lor Octavian Goga și Dr. Gheorghe Crișan Dr. Ioan Lupaș, precum și celorlalți reprezentanți cari au vorbit și au participat la înmormântare. Iar distinsei soșii, a iubitului nostru răposat îi trimitem mângăierile noastre, gândindu-se la cuvintele Mântuitorului: „Părinte, nu precum eu voesc, ci precum Tu voești” (Mat. 26. v. 39). Activitatea religioasă pentru biserică va fi pentru dânsa cea mai bună mângăiere, stând în legătură cu munca de trezire a religiozității în familiile române și în viața neamului.

Doamne, Dumnezeule, Cea ce ai dat înțelepciune lui Solomon, frumusețe lui Avesalon, ascultare lui Iosif, putere lui Samson, convertire lui Pavel și sfințenie mucenicilor Tăi, odihnește cu dreptii pe robul Tău Vasilie, iar nouă celor ce-l însoțim în calea cea de pe urmă, dă-ne credința și iubirea lui de neam

A M I N .

† Vasilie Goldiș

Neamul românesc și Biserica noastră ortodoxă deplânge în pierderea lui Vasilie Goldiș, pe unul dintre cei mai distinși și iluștri bărbați ai patriei noastre. Golul pe care acest mare om l-a lăsat în sufletele Românilor, se va simți multă vreme, căci mai cu seamă la noi în Ardeal, nu se putea imagina și concepe vre-o acțiune, pe nici un fel de teren din viața noastră publică, fără acest meteor, care a luminat și condus poporul românesc vreme de peste 40 de ani.

Cu deosebire Românii din eparhia Aradului, jelesc în dispariția regretatului Vasilie Goldiș, nu numai un îndrumător iscusit, ci pe un părinte bun și iubit, la care au alergat pentru sfaturi, ajutor moral și material: intelectuali, preoți, învățători, meseriași, studenți și țărani deopotrivă. Nu facem aci biografia marelui luptător pentru drepturile Românilor, căci acest lucru îl găsim celuilui descris, așa de plastic în panegiric. Prea Sf. Sale Episcopul nostru Grigorie. Noi care ne-am bucurat de intimitatea reposatului, știm că Vasilie Goldiș a fost cel mai profund și bine pregătit bărbat de stat din partidul național român, din fosta Ungarie.

Susținem și aflăm, că Vasilie Goldiș a fost mintea acestui partid. Toate prin trînsul s'au făcut și fără de dânsul nimic nu s'a făcut. Declarația pe care a citit-o în anul 1918 d. Vaida, în parlamentul din Budapesta, în care declara, că din acel moment Românii din fosta Ungarie, vor dispune liberi de soarta lor, a

fost opera lui Goldiș. Ultimatul pe care Comitetul național Român cerea dela guvernul Karolyi cedarea a 26 comitate din Ardeal pentru a fi administrate de Români, a fost pregătit de Goldiș. Propunerile din 1918 dela Alba-Iulia, prin care se făcea alipirea Românilor din Ardeal și părțile ungurene cu România, a fost o capo-d'operă a lui Goldiș Vasille.

Dacă în partidul național român n'ar fi introdus uniții prejudeții de ordin confesional, conducerea acelui partid trebuia s'o aibă eminentul om politic V. Goldiș.

În cursul războiului și după războiu, el făcea studii de sociologie și limbile franceză și engleză.

Nu mai insistăm asupra rolului de inițiator și îndrumător al lui Vasilie Goldiș în treburile noastre bisericești, căci toată lumea știe, că el a fost spiritul conducător în adunările protopopești, eparhiale, până sus la Congresul Național Bisericesc.

Mai amintim aci, că Vasilie Goldiș n'a fost nepotul Episcopului de fericită memorie Iosif Goldiș, cum scrisese un ziar din Arad și altul din București. Vasilie Goldiș s'a ridicat prin calitățile sale proeminente, prin credința sa profundă în Dumnezeu și prin muncă și studii migăloase.

Regretatul V. Goldiș, s'a stins în mod lin, Sâmbătă în 10 Februarie la ora 9 și 1/2 dimineața, după o boală îndelungată de inimă, de 3 ani. Știrea despre moartea sa, s'a răspândit ca fulgerul în orașul nostru și în întreaga țară. P. Sf. Sale Episcopul nostru, care era la București și care zilnic se interesa la Arad, despre starea bolnavului, l-s'a dat o telegramă urgentă.

Trista veste a fost comunicată din Arad: Curții M. S. Regelui, Guvernului, Inalt P. Sf. și Ptea Fericitului Patriarh Miron, I. P. Sf. Sale Mitropolitului Bălan, care a anunțat că va participa la înmormântare și tuturor PP. SS. Episcopi din Ardeal. Protopopilor noștri li-s'a trimis dela Consiliul eparhial notă telegrafică să dispună arborarea steagurilor negre pe toate bisericile din eparhie și până luni seara în 12 l. c., să se tragă clopotele în semn de doliu pentru sufletul eruditului conducător al Bisericii noastre.

Consiliul de Miniștri a declarat să l-se facă reposatului funeralii naționale.

Fruntașii vieții noastre publice sub prezidiul d-lui Prefect Dr. Ioan Groza, au decis, ca, corpul neînsuflețit al mare'ui dispărut, să fie așezat pe un superb catafalc, în rondoul dela Palatul Cultural. Toate edificiile publice și particulare, au fost arborate cu draperii naționale. Sâmbătă după masă, corpul defunctului a fost sfințit și așezat într'un sicriu de metal, în prezența autorităților din Arad și al unui public imens și condus pe un drit la Palatul Cultural Serviciul funebru a fost oficiat de I. P. Cuv. Sa Părintele Arhimandrit Dr. Ioan I. Suciu, asistat de protopopii: I. Giorgia, D. Muscan, T. Vașian, Dr. T. Botiș, S. Stana, preoții: C. Turic, V. Mihuțiu și diaconul Măcinic.

Sicriul așezat pe catafalc, a fost încadrat cu pal-

mleri, draperii și flori și la intervale preoții parohiei au citit rugăciuni pentru odihna marelui dispărut. Iar 4 ofițeri îmbrăcați de gală au făcut gardă în jurul mortului.

Au depus coroane pe catafalcul lui V. Goldiș M. Sa Regele, I. P. Sf. Sa Mitropolitul Nicolae al Ardealului, Prefectura Județului Arad, Guvernul, Consiliul eparhial cu P. Sf. Sa Episcopul Grigorie, Consilierii și funcționarii Episcopiei noastre, Organizațiile partidului Agrar din jud. Arad și Timiș, Reuniunea Femellor Române din Arad, Cercul românesc, familiile: Dr. C. Iancu avocat, Dr. I. Marșieu, Prof. Silviu Dragomir, Micloși, Cornea, apoi Baroul avocaților, „Frăția Ortodoxă Română”, etc., etc.

Duminecă sicriul a fost deschis și publicul din Arad s'a perindat toată ziua ca să depună omagiul recunoștinței lângă sicriul în care se vedea figura martială a lui V. Goldiș. Mulți plâneau. A fost emoționantă sosirea dlui Dr. Ioan Suciu, vechiu tovarăș de luptă al lui V. Goldiș. Ajuns în fața sicriului, dl Suciu a sărutat mâna decedatului și plângea cu mare jale.

În cursul zilei de Duminecă, au sosit la adresa dnei Goldiș telegrame de condoleanțe dela M. Sa Regele Carol al II-lea, Regina Maria, I. P. S. Sa Patriarhul Miron, dl Prim-Ministru Gh. Tătărescu, apoi dela aproape toți Prea Sfințiții Episcopi ortodocși și uniți și oamenii conducători ai patriei noastre.

În ziua de 10 Februarie după ce s'a răspândit știrea morții lui V. Goldiș în București, memoria lui a fost comemorată cu jale și pietate, atât la Camera deputaților, cât și la Senat.

Ceremonia înmormântării s'a început Luni în 12 a. c. la ora zece, de către I. P. S. Sa Mitropolitul Ardealului, Nicolae, PP. SS. Lor Episcopul Grigorie al Aradului și Arhiereul Andrei Crișanul dela Oradea, asistați de Arhimandriții P. Morușca și Dr. I. Suciu, protopopii I. Georgia, T. Scorobef, T. Vaflan, Dr. Ștefan Ciorolanu, P. Marșeu și S. Stana, preoții: F. Codreanu, C. Turic, V. Mihuțu și diaconii Dinu dela Sibiu și Măcinic din Arad. Au asistat aproape toți protopopii eparhiei noastre și o mulțime de preoți. Dela Oradea a venit cu P. S. Sa Arhiereul Andrei, consilierul Evuțianu cu alți juntași, dela Caransebeș o deputație condusă de consilierul Ancușa.

Răspunsurile au fost date de corurile „Armonia” și „Doina Crișanei”.

O lume imensă, cifrată la peste 20 mil din oraș și din cele mai îndepărtate sate arădene și bândăne aștepta începutul slujbei funebre, pentru difuzarea căreia s'au instalat microfoane pe toate străzile din centru.

Pe la ora 10, și-au făcut apariția în rotunda arhitecturală a Palatului Cultural, d. comandor Fundățeanu reprezentantul Suveranului, d. Ministru Al. Lapedatu reprezentantul Guvernului, d. nli Iuliu Maniu, Oct Goga, Ioan Lapedatu, secretarul general dela Culte Imbroane, Ioan Suciu, general Argeșeanu, comandantul Garnizoanei, general Banciu, colonelii Șerb. Cika, Constan-

ținescu, Knall, Canonicele Agârbiceanu, președ. sindicatului presei din Ardeal, Clopoșel.

S'a remarcat prezența între asistență a d-lui Bela Barabas, președ. partidului maghiar din Arad.

După oficierea serviciului divin, a rostit o remarcabilă vorbire I. P. S. Sa Mitropolitul Bălan, în care a înfățișat sub toate aspectele rolul de mare om politic, bisericesc și luptător neînfricat al răposatului V. Goldiș.

Urmat la cuvânt P. S. Sa Episcopul nostru Grigorie care în panegiricul magistral ce-l publicăm în fruntea organului nostru, a arătat în complexul ei, activitatea laborioasă dezvoltată de distinsul luptător V. Goldiș. În numele Guvernului a vorbit, frumos d. Ministru A. Lapedatu. Asemenea a vorbit cu avânt poetic și dăuioșie d. Octavian Goga, în numele partidului Agrar. În numele Academiei Române a vorbit d. prof. universitar Dr. I. Lupaș. În numele „Astreii” a vorbit Dr. Preda, vice-președintele acestei Asociații. În numele partidului național țărănist a vorbit dl Ghiță Crișan. În numele partidului liberal a vorbit președintele organizației din Arad, dl Dr. M. Mărcuș. În numele partidului național agrar din Banat a vorbit dl Dr. A. Bogdan. În numele Universității din Cluj și „Frăția Ortodoxe Române” din Ardeal a vorbit prof. univ. V. Stanciu. În numele liceului „Moise Nicoară” din Arad, unde pe vremea asupririi ungurești și-a făcut studiile răposatul V. Goldiș, a vorbit directorul Ascaniu Crișan. În numele ziaristilor a vorbit dl I. Clopoșel președintele „Sindicatului presei române din Ardeal”. În numele Asociației Învățătorilor din Arad a vorbit dl D. Boariu. Din lipsa de spațiu aceste vorbiri le vom publica în măsura posibilităților.

La ora 1 și 1/2 d. a. s'a format cortegiul, în chipul următor:

Un detașament de gardieni publici; carele cu coroanele; Corul „Doina Crișanei” și Corul „Armonia”; înaltul cler; șase ofițeri superiori cu decorațiile defunctului; afetul de tun cu sicriul.

Panglicile au fost ținute de dnii: col. Șerb din partea Armatei; consilier Muscan din partea bisericeii; Dr. Ioan Groza prefectul județului; Dr. Ioan Ursu primarul orașului; Dr. Preda în numele „Astreii”.

Afetul a fost încadrat de 6 ofițeri superiori.

Au urmat: familia defunctului și reprezentantul M. S. Regelui dl Comandor Fundățeanu; dl Ministru Lapedatu reprezentând Guvernul; apoi foștii miniștri parlamentarii, autoritățile civile și militare, armata și apoi publicul.

Cortegiul a trecut pe Bulevardul Regina Maria, pe strada Meșianu, oprindu-se în fața Catedralei și în fața Episcopiei.

Cortegiul a trecut apoi pe strada Vasile Stroiescu și s'a oprit în fața Consistorului eparhial.

Apoi, a trecut prin strada Mărășești, Calea Victoriei, spre cimitirul „Eternitatea”, unde după o ultimă

rugăciune, între plânsul și lacrimile asistenței și onorurilor date de armată, sicriul cu osemintele neuitatului și marelui om al Neamului și Bisericii noastre, Vasile Goldiș a fost coborât în mormânt,

Indurerata familie a dat următorul necrolog:

Adânc indurerate, Elena Goldiș născ. Luțai și Iulia Oprea născ. Goldiș anunță pierderea iubitului lor soț și frate

Vasile Goldiș

încetat din viață, după îndelungate și grele suferinți, Sâmbătă 10 Februarie 1934, orele 9¹/₄ a. m., în etate de 72 ani, și 32 al căsătoriei.

Corpul neînsuflețit al scumpului nostru defunct a fost așezat spre vecinică odihnă în cimitirul „Eternitatea” Luni 12 Februarie c., ora 10 a. m. dela Palatul Cultural unde a fost ridicat catafalcul.

Arad, 10 Februarie 1934.

Dormi în pace suflet nobil.

Consiliul Eparhial au dat următorul anunț funebru:

Sfânta Episcopie ortodoxă română a Aradului enunță trecerea la cele vecinice a *Secretarului Consiliului Eparhial*

Vasile Goldiș

fost Ministru al Cultelor și Artelor,
Consilier Eparhial, membru al Adunării Eparhiale,
membru al Consiliului Mitropolitan, delegat al Eparhiei în Congresul Național Bisericesc

întâmplată după îndelungate suferințe Sâmbătă, 10 Februarie a. c. orele 9¹/₂ în etate de 72 ani.

Prohodul s'a săvârșit în ziua de 12 Februarie a. c. orele 10 a. m. la Palatul Cultural, de unde rămășițele pământești ale defunctului au fost transportate spre odihnă până la învierea cea de obște în cimitirul „Eternitatea” din Arad.

Vecinică fie pomenirea lui

Arad 10 Februarie 1934.

Un prefect al credinței strămoșești.

De *† Dr. Grigorie Gh. Comșa*
Episcopul Aradului.

Dragostea cuprinzătoare de inimi, se desprinde din înălțimile divine la timp potrivit și cu puteri sfinte. Nu zadarnic zice „Cântarea cântărilor” că: „dragostea este tare ca moartea”.

Acest adevăr, zugrăvire minunată a primit acum de curând prin o scrisoare circulară a dlui prefect de Timiș Torontal Dr. Dimitrie Nistor cu data de 1 Febr. a. c. Nr. 2318. Dl prefect Nistor scrie primpretorilor, notarilor și primarilor, că ridicarea morală și culturală a poporului trebuie să fie o preocupare sfântă pentru toți. Domnia Sa zice între altele: „Așteptăm dela toți funcționarii din subordine, să sprijine din toată inima acțiunea culturală.

În primul rând, trebuie să ne îndreptăm privirile spre biserica noastră strămoșească, trebuie să fim credincioși, buni și să ocrotim instituțiunile bisericesti.

Se va căuta deci, ca în zilele de Duminică și sărbători, sătenii să cerceteze biserica și să părăsească obiceiul de a se întruni la taifas în colțuri de străzi, în fața primăriilor sau în fața bisericii, în loc să asiste la serviciul divin.

Suntem convinși, că sătenii se vor duce regulat la biserică când vor vedea, că conducătorii vieții publice dau exemplu viu și iau parte la serviciul divin.

Apelăm la toți oamenii de bine, rugându-i să sprijine acțiunea noastră, ca să putem re-duce la biserică pe cei rătăciți.

Îndrumăm pe Dnii notari, primari, funcționari și consilieri comunali, să nu lipsească dela serviciile divine în Duminică și sărbători, decât în cazurile când sunt reținuți pentru cauze ce nu pot fi amânate.

Domnii învățători vor trebui și ei să cerceteze biserica în fruntea elevilor.

Nu veți scăpa nici o ocaziune de a sfătui și de a îndruma pe credincioși să-și păstreze și să-și afirme credința strămoșească”.

Apelul dlui prefect accentuiază mai presus de toate, credința strămoșească și ocrotirea instituțiilor bisericesti. În scopul acesta relevă, că pilda celor sus puși, este absolut necesară: notaril, primariil, consilierii comunali, învățătorii să nu lipsească dela biserică!

Apelul este un act de iubire către bise-

rica străbună. Iubire nemărginită de Dumnezeu i-a trebuit dlui prefect, ca să se decidă pentru această contribuție la apărarea credinței. Dovedește prin aceasta, că nici lupta împotriva morții, a foametei, a frigului, nu este așa de importantă, ca lupta împotriva necredinței, care distruge moralitatea, ideea de autoritate și ordine.

Mare bucurie ni-a prilejuit frumosul și creștinescul gest al dlui prefect Nistor. Ajute-i Dumnezeu nostru să poată traduce în faptă gândurile sale curate, pentru cari vom pomeni numele său în rugăciunile noastre, mulțumind lui Dumnezeu pentru tot binele ce l va face Bisericii. Noi îi transmitem arhieresele noastre binecuvântări, văzând că este alături de noi, în munca de formare a unei generații a credinței în Dumnezeu.

† Grigorie
Episcop.

INFORMAȚIUNI.

Părintele Mihai Păcățianu bolnav. În urma unei alunecări, pe coridorul dela locuința sa, cu cimentul înghețat, părintele consilier Mihai Păcățianu, a suferit plesnirea osului la umărul drept.

Bolnavul a fost momentan dus la sanatoriu Pozsgai, unde mâna dreaptă, a fost îmbrăcată — cu umăr cu tot — în ghips.

Acum părintele Păcățianu este afară de orice pericol.

Trebue, însă să stea cu mâna imobilizată cel puțin 3—4 săptămâni. Dorim părintelui consilier grabnică însănătoșare.

BIBLIOGRAFIE.

Colecțiune de legiuiri bisericesti, care cuprind: legi, regulamente, canoane statute, decizii, jurisprudențe etc. date dela război încoace și aflate azi în vigoare; referitoare la: Biserică, culte, cler, învățământ religios, organizațiuni eclesiastice bunuri bisericesti, judecări disciplinare etc. alcătuit de Chiru C. Costescu în colaborare cu C. P. Iconom Stavrofor, Eug. Barbulescu.

Cu prețul redus dela 300 la 100 Lei plus porto 13 lei. La Librăria Diecezană Arad.

Publicație de concurs.

Consiliul parohial al parohiei ortodoxe române din Timișoara-Cetate publică din nou concurs pentru întocmirea planurilor de zidire a bisericii catedrale din această parohie, pe lângă următoarele condițiuni:

1. Biserica este proiectată a se zidi pe terenul viran dintre Bulevardul Regele Ferdinand I și Bule-

vardul Principele Nicolae, vis-a-vis de Palatul Szecheny și Cinematograful Capitol, cu o suprafață de 1 jugher și 1456.4 stj. pătrați.

2. Biserica va fi construită în stil bizantin cu caracter românesc, având capacitatea pentru 2000 persoane.

3. Intreaga construcție, inclusiv pictura, mobilierul, iluminatul electric, candelabre, calorifer și clopote, nu va întrece suma de Lei 35 000.000.

4. Reflectanții vor prezenta desenele următoare la scara de 1 cm. pe M. și anume: planul parterului, fațada principală, fațada laterală, secțiunea longitudinală, secțiune transversală, iar la scara de 5 mm. pe M. următoarele: planul subsolului, planul etajului (galerii), fațada posterioară.

Un plan de situație va completa desenele de mai sus, la scara de 2½ mm. pe m.

Orice alt desen prezentat decât cele de mai sus arătate, va fi scos din concurs.

5. Se fixează trei premii:

a) premiul I Lei 100.000.

b) premiul II Lei 50.000.

c) premiul III Lei 25.000.

Planurile premiate devin proprietatea parohiei, celelalte planuri se vor restitui concurenților.

6. Concurantul care va obține premiul I va fi încredințat cu întocmirea planurilor de executare și cu conducerea lucrărilor, asigurându-l-se un onorar de 4% după valoarea lucrărilor executate. În acel onorar sunt cuprinse și deplasările arhitectului precum și plata conductorului pentru supraveghere și control.

7. Juriul de examinare a planurilor se compune din:

I. *Specialiști.*

a) Rectorul Academiei de Arhitectură din București.

b) Un delegat (arhitect specialist) al Comisiei Monumentelor Istorice din București.

c) Șeful Serviciului tehnic al Municipiului Timișoara.

II. Doi delegați ai Consiliului parohial.

Planurile provăzute cu motto și cu o scrisoare sigilată, în care se va arăta numele, locuința concurenților și motto sub care s'a prezentat planul la concurs, sunt a se înainta Părintelui Protopop Dr. Patrichie Țucra, președintele Consiliului parohial, în Timișoara-Iosefin, Str. Mircea Vodă Nr. 6 până la data de 1 Maiu 1934.

8. Planurile cari nu vor corespunde condițiilor și formalităților prescrise și vor sosi după termen, vor fi excluse dela concurs.

9. Planurile întrate se vor examina în termen de 30 de zile dela expirarea concursului, iar premiile se vor distribui după ce juriul își va depune raportul.

10. Schițele de situație se pot vedea în orele oficiale la Părintele Protopop Dr. Patrichie Țucra, președintele Consiliului parohial.

11. La concurs pot participa numai arhitecți cetățeni români.

Timișoara-Cetate, din ședința Consiliului parohial, ținută la 29 Ianuarie 1934.

Dr. Patrichie Țucra

Protopop-paroh, Președ. Cons. paroh.

2—3

—□—